

Rektor

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Återkallande av tidigare insänt remissvar och överlämnande av en nytt yttrande över betänkandet SOU 2016:72 Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet (dnr: N2016/06470/FF)

Karolinska Institutet har den 24 januari till Departementet överlämnat sitt remissvar över betänkandet Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet, SOU 2016:72. Detta remissvar återkallas.

Karolinska Institutet överlämnar härmed bifogade yttrande.

Karin Dahlman-Wright

Bilaga

Yttrande över betänkandet SOU 2016:72: *Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet* (dnr: N2016/06470/FF)

Sammanfattning:

Karolinska Institutet (KI) har getts möjlighet att lämna remissyttrande på betänkandet "Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet" (SOU 2016:72). Betänkandet är ett resultat av utredningen "Utveckling av innovations- och entreprenörskapsutvecklingen i Sverige". Utredningen har haft som syfte att identifiera hinder och möjligheter, samt lämna förslag på åtgärder, för att förbättra och utveckla innovations- och entreprenörskapsklimatet i Sverige.

KI anser att utredningen är mycket väl genomförd och på ett utförligt, systematiskt och sakligt sätt beskriver problematik och utmaningar som följer av uppdraget. Utredningen ger även en bra och översiktlig bild över nuläget och möjligheter för entreprenörskap i Sverige. Detta trots att uppdraget och ämnesområdet i sig är mycket brett och innefattar många olika policyområden.

Utredningen innehåller ett antal bedömningar och över femtio förslag. KI anser att förslagen överlag är bra och väl motiverade. Förslagen är inte heller kontroversiella utan många förslag har förts fram tidigare i olika sammanhang. Ett flertal av förslagen kommer dock att behöva utredas och konkretiseras vidare (vilket även framgår av betänkandet), Detta är viktigt inte minst för att få mer underlag från effekter och konsekvenser av förslagens genomförande

Kommentarer till betänkandet

Nedan kommenteras de förslag och bedömningar som KI tycker är särskilt angelägna eller där KI särskilt vill framföra kompletterande synpunkter. I övrigt stödjer KI utredarens förslag. Förslagen tas upp i den ordning som de förekommer i betänkandet.

Kapitel 2

I kapitel 2 återfinns ett flertal olika bedömningar och rekommendationer om framtida områden/frågor som kan tänkas komma att få stor inverkan på utvecklingen för entreprenörskapet. KI delar de bedömningar som förs fram, inte minst rekommendationen att Sverige ska agera för att ta position som

spjutspets och föregångare i teknikanvändning och i den digitala ekonomin. KI instämmer i utredningens bedömning att det här finns en stor potential inte minst inom hälso-och sjukvårdssektorn. Teknikanvändning och digitalisering ger möjlighet att tillhandahålla en bättre vård och prevention samtidigt som de ger förutsättningar att underlätta, effektivisera och göra kostnadsbesparingar. Men tekniken ger även möjligheter för entreprenörer och entreprenörskap inom befintliga eller nya organisationer (t.ex. nya företag).

I kapitel 2 förs även fram en bedömning om behovet av att accelerera regelförenklingsarbetet för små och nystartade företag. Ett förslag som förs fram i detta sammanhang är att inrätta en "Entreprenörsombudsman". KI ser positivt på en sådan funktion som kan hjälpa, inte minst små eller nystartade företag, att navigera i regelverken (t.ex. avseende anställningar) men även agera som en samlad röst för den annars heterogena och splittrade gruppen av entreprenörer.

Kapitel 3

Vad det gäller möjligheterna för en "andra chans" och förslagen kring företagsrekonstruktion som tas upp i kapitel 3, och mer utförligt i betänkandets del 2, har KI inga invändningar. Förslagen ter sig rimliga och skulle troligen leda till att fler företag väljer rekonstruktionsalternativet framför konkurs.

Kapitel 4

KI anser liksom utredaren att ett område där behoven är stora, samtidigt som Sverige kan antas ha komparativa fördelar, är området hälsa, vård och omsorg. Såsom framförts i kapitel 2 kan en del av lösningarna på dessa utmaningar underlättas av satsningar på ny teknik och digitalisering. Men även organisatoriska förändringar/innovationer och tjänsteutbudet behöver utvecklas, ibland med stöd av ny teknik och ibland utan. KI håller med om att det finns en stor potential i att utveckla innovationsarbetet i sjukvården. Detta kan göras genom att främja en kultur med öppenhet, flexibilitet och utrymme för olika samverkansinitiativ och incitament. KI vill dock i sammanhanget betona att patientens säkerhet och integritet alltid måste värnas och komma i första rummet. En viktig del av dessa förändringar består i ökad kunskapsuppbyggnad om entreprenörskap och förändringsarbete, både hos studenter på vårdutbildningar men även hos yrkesverksamma. Som framgår av utredningen är en positiv attityd, ledarskap och mottaglighet hos vårdgivare och ledning en förutsättning för att kunna skapa förändring. Att identifiera lösningar, och samtidigt skapa ett bredare engagemang på angelägna problem och samhällsutmaningar genom t.ex. Innovationstävlingar och crowd-sourcing kan vara väl värt att pröva.

Förslag i avsnitt 4.5.8: KI anser att det finns flera problem och svårigheter med innovationsupphandling, t.ex. kan den vara tid- och resurskrävande. Ett kompletterande alternativ skulle kunna vara att använda s.k. katalytisk

upphandling (se SOU 2010:56). Som stöd för enskilda upphandlare anser KI att det är bättre och mer effektivt om Upphandlingsmyndigheten, istället för kriterier, kunde utveckla standardkontrakt.

Kapitel 5

I kapitlet ges flera förslag ges på hur lärosätenas forsknings- och utbildningsinsatser kan stärkas.

Förslag i avsnitt 5.6.1: KI är generellt positivt till konkurrens om forskningsmedel och ser positivt på en ökning av den konkurrensutsatta delen av basanslagen och även att samverkan införs som ett underlag för medelstildelningen. KI vill dock betona valet av indikatorer vilka inte bara bör spegla kvantitet utan även kvalitet i samverkan och nyttiggörande. Viktigt är att även inkludera nyttiggörande i samverkanskriteriet. KI vill även betona vikten av att ekonomiska incitament för samverkan är transparenta och att mätetal är robusta och om möjligt samordnas med indikatorer för andra områden, t.ex. kvalitetssäkring. Det är även viktigt att identifiera och fastställa relevanta indikatorer som är administrativt genomförbara. De exempel på indikatorer som nämns i texten under avsnitt 5.6 förefaller inte genomarbetade eller genomförbara, t.ex. är medel från näringslivet relativt enkelt att mäta medan t.ex. mediagenomslag är betydligt svårare, särskilt i en internationell kontext. Även medverkan i offentliga utredningar är svåra att gradera och definiera. Vad gäller den konkurrensutsatta delen av basanslagen bör den inledningsvis ges en relativt låg vikt. Hur stor den konkurrensutsatta delen slutligen ska vara kan KI idag inte uttala sig om.

Förslag i avsnitt 5.6.2: Hur ledarskapet ska utformas är en fråga för respektive universitet att ta ställning till. Varje lärosäte behöver själv utveckla sin modell.

Förslag i avsnitt 5.6.3: KI ser positivt på detta förslag. Som framgår av utredningen är många program alltför små i ett internationellt perspektiv och kan därigenom inte erbjuda den finansiering som är nödvändig för att bygga upp en långsiktig unik kompetens. Dock kan det i särskilda fall vara motiverat med mindre mer riktade och nischade program t.ex. för att möta angelägna behov eller samhällsutmaningar. Förslaget behöver dock utredas mer för att KI ska kunna ta fullständig ställning i frågan.

Förslag i avsnitt 5.6.4: KI stödjer förslaget. Rekrytering av ledande kompetens är viktigt för att kunna etablera nya expertområden samt för att kunna hävda sig i den internationella konkurrensen.

Förslag i avsnitt 5.7.3: KI ser förslaget som intressant och angeläget inte minst för att möta framtida behov av kompetent arbetskraft. Förslaget är intressant ur ett pedagogiskt perspektiv om det gick att sammanföra studenter med

yrikesverksamma. En stor del av denna vidareutbildning kan erbjudas på distans via Internet. Förutsättningar för att detta förslag ska kunna realiseras är att alla relaterade kostnader kan täckas.

Förslag i avsnitt 5.8.1: KI ser förslaget som angeläget. Självklart bör satsningar även inkludera nya tjänstebaserade eller sociala innovationer. Samtidigt är det viktigt att det fortfarande finns kvar utrymme för att bedriva "fri forskning" och grundforskning. Aktuella trender och behov får inte styra de långsiktiga forskningsmedlens storlek och inriktning.

Förslag i avsnitt 5.8.2: KI stödjer förslaget. Den typ av policy som omnämns i förslaget bör innefatta även sådan IP som idag inte omfattas av lärarundantaget. Lärarundantagets varande eller icke har varit uppe för diskussion vid ett flertal tillfällen men som framgår av utredningen finns det idag inget underlag som visar på att ett borttagande av lärarundantaget skulle öka nyttiggörandet av resultat och kunskap från akademien. Kostnader och effekter av att ta bort lärarundantaget är alltför osäkra i dagsläget och skulle kräva omfattande organisatoriska förändringar. Vad det gäller IP-policys har högskolorna redan idag möjlighet att ta fram lokala sådana. Visst utrymme finns där att göra lokala tolkningar av vad som ska omfattas i sådana policys. I förslaget ingår även att fördela medel till innovationskontor baserat på prestanda samt att ge uppdrag åt desamma att samla in relevant data. Vad som avses med relevant data kan ifrågasättas och måste utgå från vad som är syftet med innovationskontoren (stöd till innovationsutveckling, kommersialisering eller nyttiggörande?). Ett första steg bör istället vara att tydliggöra uppdragen till innovationskontoren.

Förslag i avsnitt 5.8.3: KI ser förslaget som angeläget. Det har vid flera tidigare utredningar konstaterats att offentlighets- och sekretesslagen gör det svårt för universiteten, att i samband med myndighetens stöd och rådgivning till idébärare, erbjuda erforderligt sekretesskydd. Att skyddet är gott är både en förtroendefråga gentemot idébäraren samt en förutsättning för att den generella anmälningsplikt som omnämns i förslaget skulle kunna införas.

Förslag i avsnitt: 5.8.4: Att det finns en god rörlighet mellan akademi, näringsliv och offentlig sektor bedömer KI som viktigt. Sådan rörlighet leder till ökad förståelse mellan olika sektorer, liksom kunskaps- och kompetensutbyte. KI vill påminna om att det finns många olika former för att påverka rörligheten och utbyte, t.ex. genom samverkans-, praktikprogram eller på projektnivå. En viss del av denna rörlighet kan påverkas genom meriteringssystemet vilka högskolor själva kan utforma. KI anser dock inte att någon förändring behövs i högskoleförordningen.

Förslag i avsnitt 5.8.5: Att föra samman de aktörer som nämns i förslaget ser KI som angeläget och detta görs redan idag genom många olika initiativ. Finansieringsformerna för att stödja detta kan se ut på många olika sätt, t.ex. syftar många av Vinnovas projekt till just ökad samverkan mellan dessa aktörer. KI anser att samverkan är viktigt även i utbildningssammanhang. Utbildningarna bör stimuleras att involvera entreprenörer, offentliga aktörer och företag. Detta är viktigt att utbildningen är behovsmotiverad och baserad på hur omvärlden ser ut både idag och imorgon. Se även KI:s kommentarer under *Förslag i avsnitt 5.6.1*.

Förslag i avsnitt 5.8.6: Innovationskontoret vid KI erbjuder redan idag generell rådgivning till fristående idébärare (så länge ämnesområdet är medicin eller hälsa). En del av dessa fristående aktörer kan vara alumner från lärosätet medan andra inte har någon anknytning. Visst stöd är dock (baserat på regelverk) förbehållna anställda och studenter inskrivna vid lärosätet. KI har överlag goda erfarenheter av detta då det skapar en kritisk massa och kan bidra till att det kommer fram nya lösningar för samhället. Ett ökat stöd till fristående entreprenörer kräver dock tillgång till ökade resurser.

Kapitel 6

I kapitlet beskrivs det omfattande främjarsystemet i Sverige, både till antalet aktörer och till omfattningen av statens investeringar. KI instämmer i utredningens beskrivning av att systemet, och vad det erbjuder, är överskådligt, vilket drabbar inte minst nya entreprenörer.

Förslag i avsnitt 6.8.1: En ökad samordning, utvärdering och uppföljning av insatser ser KI som viktigt för att öka tydligheten i systemet. Att ett samordnade ansvar ges till Näringsdepartementet ser KI som naturligt.

Förslag i avsnitt 6.8.2: Att offentligt finansierade främjandeinsatser bör ha tydliga och mätbara mål - vilket inte är fallet idag, att insatser ska bygga på samhällsekonomiska kalkyler samt att utvärderingar av effekterna av insatserna ska göras av oberoende instanser anser KI är bra och angeläget. KI anser även att det är viktigt att koppla ihop tidigare satsningar med nya för att därigenom skapa kunskapsutbyte och långsiktigt lärande.

Förslag i avsnitt 6.8.3: KI ser att verktyg som verksamt.se tillför stort värde för entreprenörer. Tjänsten är lättillgänglig, innehåller mycket matnyttig information och har stort förtroendevärde. KI är positiv till att tjänstens innehåll utvecklas, i det fall detta kan ske utan att användarvänligheten går

förlorad. KI skulle gärna se att även de engelskspråkiga delarna av tjänsten utvecklades.

Förslag i avsnitt 6.8.4: I avsnittet återfinns flera förslag som syftar till öka användningen av offentlig upphandling för att stimulera innovation. En fråga som KI saknar i dessa förslag är hanteringen av *andra generationsupphandling* på området. KI anser att det finns en risk att lyckosamma leverantörer som vunnit många upphandlingar inom ett område tillskansar sig en monopolställning, vilket kan leda till att andra leverantörer kan få svårt att etablera sig och konkurrera gentemot den leverantören vid kommande upphandlingar.

I avsnittet finns även ett förslag om att förstärka de offentliga finansieringsinsatserna mot mer tidiga skeden i företagens utvecklingsfaser. KI anser att detta förslag är angeläget då behoven i dessa faser är påfallande stora samtidigt som tillgången till kapital är bristfällig. Det är också här som de offentliga finansiärerna kan vara marknadskompletterande.

Övrigt

Något som inte tas upp i utredningen är behovet av resurser till forskning inom området innovation och entreprenörskap. KI anser att sådan forskning är nödvändig för att ytterligare studera t.ex. innovationssystemen och dess stödaktörer, identifiera barriärer för nyttiggörande eller utformning, samt resultat av entreprenörskapsutbildning. En ökad kunskap ger bättre underlag för utveckling och för att kunna ge rekommendationer och modeller för best practise.